

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА
УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

_____ **Андрій ФОМЕНКО**

____.____.2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ

Освітній ступінь молодший бакалавр

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітня програма «Психологія»

Наказ ДДУВС від 31.08.2020 №649

Статус навчальної дисципліни обов'язкова

Мова навчання українська

Історія психології // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020 - 11 с.

РОЗРОБНИК:

Демчук Т.П., ст. викладач кафедри психології та педагогіки ЗВО ДДУВС

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Батраченко І.Г., доктор психологічних наук, професор кафедри психології та педагогіки. ДУАН
2. Большакова А.І., професор кафедри психології та педагогіки Харківської державної академії культури, професор педагогічних наук, професор.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

Рекомендовано Науково-методичною радою університету 25.08.2020, протокол № 11

Схвалено Вченою радою університету рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 2 років. « 27» серпня 2020, протокол № 12

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія психології» є оволодіння комплексними знаннями та формування щодо володіння початковими знаннями та вміннями в сфері психології, здатності вирішувати спеціалізовані завдання, які характеризуються комплексністю та певною невизначеністю умов, у професійній діяльності в сфері психології.

Компетентності для формування яких використовується дисципліна «Історія психології»:

ЗК4 - Здатність управління психічними процесами діяльності у сфері розвитку особистості

ЗК7 - Здатність розвивати власну професійну етику

ЗК8 - Реалізація настанов толерантності

СК1 - Здатність до обробки й аналізу інформації з різних джерел

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Загальна психологія».

Результати вивчення навчальної дисципліни «Історія психології»

Згідно з вимогами освітньої програми Здобувачі повинні

знати:

1) на понятійному рівні:

основні категорії історії психології,

зв'язки між категоріями історії психології;

2) на фундаментальному рівні:

принципи та методи історії психології;

методи дослідження історії психології;

зміст явищ, які досліджує історія психології;

3) на практично-творчому рівні:

засобі оцінки явищ, які досліджує історія психології;

алгоритм проведення досліджень у рамках історії психології.

вміти:

1) на репродуктивному рівні:

аналізувати прояви явищ, які досліджує історія психологія;

2) на алгоритмічному рівні:

планувати та організовувати дослідження явищ з позицій історії психології;

3) на евристичному рівні:

орієнтуватися в використанні методів дослідження історії психології;

4) на творчому рівні:

застосовувати знання про явища, які досліджує історія психологія, в практичної діяльності психолога.

Програмні результати:

ПР1 – Володіння професійною термінологією

ПР7 - Уміння мобілізувати, координувати і регулювати діяльність

ПР14 - Уміння пояснювати психологічні та психофізіологічні процеси відповідно до законів соціальних та природничих наук

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2. *(оновлюється щорічно).*

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Предмет історії психології.

Історія психології: предмет. Методологія, етапи розвитку. Історія психології як наука (особлива форма знань). Предмет історії психології, її завдання та основні функції. Підходи у визначенні предмету історії психології. Принципи історико-психологічного аналізу. Основні методи історії психології. Проблема історико-психологічної періодизації. Особистість вченого в історії психології та вивчення психологічних проблем. Відмінності історії психології від історичної та історіографічної психології. Місце і значення історії психології в системі наукового знання шляху. Систематизація психологічних висловлювань.

ТЕМА 2. Розвиток психології до 19 ст.

Зародження психологічної думки в країнах Стародавнього Світу. Формування первісних уявлень про душу в рамках міфологічних і релігійних поглядів. Виникнення і суть анімізму. Психологічні погляди у стародавньому Єгипті. Психологічні погляди у Стародавній Індії, Китаї.

Етапи розвитку психології в епоху античності. «Протофілософський» етап розвитку античної психології: іонійська та італійська філософія, філософія Емпедокла. Антична натурфілософська психологія Анаксагора, Демокрита, Гіппократа. Філософсько-психологічні ідеї представників класичної грецької науки – Сократа, Платона й Аристотеля. Розвиток психології в елліністичний період.

Загальна характеристика вчення про душу у середні віки. Розвиток психологічних ідей в арабомовному світі: досягнення Ібн-Сіни (Авіценни), Ібн-аль-Хайсама (Альгазена) та Ібн-Рушди (Авероеса). Психологічні ідеї Середньовічної Європи. Патристика: проблема душі, пізнання, свобода волі (Тертуліан, Григорій Нисський, Немезій Ефеський та інші). Схоластика. Психологія і теологія Томи Аквінського. Роджер Бекон – ідея дослідного пізнання душі. Боротьба номіналізму і реалізму. Проблема душі і розвитку особистості у Абеяра та Аврелія Августина. “Бритва” Вільяма Оккама.

Історія психології епохи Відродження. Становлення психологічної думки Нового часу (XVII ст.) Основні тенденції розвитку філософії і психології Нового часу. Ф.Бекон як засновник емпіричного напрямку філософії і психології. Дуалізм і раціоналізм у філософській системі Р.Декарта. Матеріалістичний підхід до розуміння природи психічного у вченні Т.Гоббса. Б.Спіноза і його детерміністичне вчення. Г.Лейбніц як родоначальник ідеалістичної традиції у німецькій філософії і психології. Сенсуалізм у філософії і психології Д.Локка. Монадологія Г. Лейбніца. Асоціанізм Д. Гартлі та його картина психічного світу людини. Розвиток асоціативних ідей. Поширення принципу асоціацій на процес пізнання Д. Юмом.

Розвиток психологічної думки в епоху Просвітництва (XVIII – першої половини XIX ст.) Особливості та специфіка епохи Просвітництва. Механіка і її вплив на формування наукових ідей. Виникнення та розвиток асоціативної психології в Англії (Д.Гартлі, Д.Юм, Д.Берклі, Д.Мілль, Г.Спенсер). Об'єктивний підхід в науці про душу французьких матеріалістів XVIII ст. (Е.Кондильяк, К.Гельвецій, Ж.Ламетрі, Д.Дідро, П.Гольбах). Розвиток німецької психології у XVIII – першій половині XIX ст. (Х.Вольф, Е. Вебер, І.Герберт, Г. Гегель, І.Кант, Й. Мюллер).

ТЕМА 3. Розвиток психології як самостійної науки у XIX ст

Розвиток психології як самостійної науки у XIX ст.: природничо-наукові передумови зародження психології як самостійної науки (розвиток експериментальної психології) Розвиток асоціативної психології: класичні теорії асоціанізму. Т. Браун. Дж. Мілль. Теорія ментальної хімії Д.С. Мілля. Еволюційна психологія. Р. Спенсер. І.Ф. Гербарт. Розвиток експериментальної психології. Біологічний детермінізм. Ч. Дарвін. К. Бернар. Зоопсихологія. Розвиток порівняльної Розвиток психофізики, психофізіології, диференціальної психології, психометрії: зародження психофізики. Е. Г. Вебер. Основи психофізики Г.Т. Фехнера; психічні процеси. Ф.К. Дондерс. Основні положення психофізіології.

ТЕМА 4. Зародження та становлення психологічних шкіл у XIX-XX ст.

Розвиток психології як самостійної науки у XIX ст.: розгалуження психологічної науки. Соціальна і культурно - історична психологія. «Психологія народів». В. Вундт. Е. Дюркгейм. Розвиток психіатрії. Ж.М. Шарко. Психоневрологія. Т.- А. Рібо. П.М.Ф. Жане. Розвиток психотехніки. Х. Мюнстерберг. Розвиток експериментальної психології в Європі й Америці наприкінці XIX – початку XX ст. Створення першої експериментальної лабораторії. В. Вундт. Диференціальна психологія. Ф. Гальтона. Розвиток тестології. Д.М. Кеттел, А. Біне, Ч. Е. Спірмен, В. Штерн. Психологія розвитку. Дитяча і педагогічна психологія. Передумови виділення вікової психології в самостійну наукову галузь. Педологія як наука про дітей. С. Холл. Педагогічна і вікова психологія. Е. Мейман. Е. Клапаред. Етнопсихологія дитинства. М.Мід.

ТЕМА 5. Розвиток наукових шкіл до початку XX ст.

Розвиток психології до періоду відкритої кризи (60-і рр. XIX ст. – 10-і рр. XX ст.): структуралізм і функціоналізм. Передумови методологічної кризи психології. Програми створення дослідної психології. Програма В. Вундта. Програма емпіричної психології. Ф. Brentano. Програма побудови психології як науки про поведінку. І.М. Сеченов. Структуралізм. Вюрцбургська школа структуралізму. Е. Тітченер. Періодизація розвитку структуралізму, його роль в історії психології. Функціоналізм: етапи розвитку. К. Штумпф. Функціоналізм в американській психології. Ф. Brentano. У. Джеймс. Чикагська школа функціоналізму. Дж. Дьюї. Дж. Р. Енджел, А. Мур, Дж.Г. Керр. Колумбійська школа функціоналізму. Р. Вудвортс. Роль функціоналізму в історії психології. Французька соціологічна школа. Е. Дюркгейм. Л. Леві-Брюль. Психологічна

школа Т. Рібо. Психіка і свідомість у дослідженнях гіпнологів. А. Лебо. Ж. Шарко. Філософія життя. В. Дільтей.

Тема 6. Розвиток психології у періоді з початку 20 ст. по 70 рр. ХХ ст.

Розвиток психології періоду відкритої кризи (10-і рр. ХХ ст. – сер. 30-х рр. ХХ ст.): Загальна характеристика зарубіжної психології у період відкритої кризи (поч. 10-х – сер. 30-х рр. ХХ ст.). Розвиток біхевіоризму. Класичний біхевіоризм. Розуміння психології як науки про поведінку: Дж. Уотсон. Внесок Е. Торндайка у розвиток біхевіоризму. Нео-біхевіоризм. Е.Ч. Толмен. К.Л. Халл. Суб'єктивний біхевіоризм. Дж. Міллер. Оперантний біхевіоризм. Б.Ф. Скінер. Необіхевіоризм. Соціально-когнітивний біхевіоризм (ХХ ст.). А. Бандура. Д. Роттер. Передумови гештальтпсихології. Гештальт-психологія (М.Вертхеймер, К.Коффка, В.Келер, К.Левін). Неогештальтизм. Психологія мотивації, почуттів, волі, особистості. К. Левін.

Психоаналіз (глибинна психологія): передумови та тенденції розвитку. З. Фрейд. Розвиток психоаналізу: психоаналіз як теорія особистості; як метод лікування; як психологічна школа. Механіцизм і детермінізм психоаналізу. Роль психоаналізу у розвитку психології. Індивідуальна психологія. А. Адлер. Аналітична психологія. К.Г. Юнг. Дитячий психоаналіз. А. Фрейд. Неофрейдизм: «послідовники» психоаналізу. Г. Олпорт. Г. Мюррей. Е. Еріксон. Анатомія невротичної особистості. К. Хорні. Фрейдомарксизм. В. Райх. Психотерапія. О. Ранк. Гуманістичний психоаналіз. Е. Фромм. «Інтерперсональна теорія психіатрії». Г.С. Саллівен. Трансактний аналіз. Е. Берн. Логотерапія В. Франкл.

Перші теорії гуманістичної психології. Г. Олпорт. Теоретичне обґрунтування гуманістичної психології. А. Маслоу. Теоретичні й психотерапевтичні концепції. К.Р. Роджерс. Гуманістичні підходи в західній психології ХХ ст. Гуманістичні внески до психотерапії. Е. Бартон. Дж. Тоніген. Р. Тоскова. Дж. Коннорс. Здобутки гуманістичної течії в сучасній психології.

Розвиток когнітивної психології. Д. Міллер. У. Найсер. Генетична психологія. Ж. Піаже. Розвиток екзистенційної психології. Становлення екзистенційної психології. Р. Мей. Філософські основи гуманістичної психології. Л. Джендлін. Трансперсональна психологія. С. Грофф, Х. Грофф.

ТЕМА 7. Розвиток психології в Україні.

Становлення психологічних знань в Україні її зв'язок із всесвітньою історією психології. Розвиток української психології з давніх часів і до кінця ХVІІІ ст. Старослов'янські вірування в душу. Психологічні ідеї в Київській Русі. Психологія східнослов'янського передвідродження і Відродження. Психологія самопізнання епохи барокко (К.Сакович, І.Гізель, С.Яворський). Психологічна думка епохи Просвітництва (Ф.Прокопович, С.Калиновський, М.Козачинський, С.Кулябка, Г.Кониський, Я.Козельський, Г.Сковорода).

Розвиток української психології у ХІХ – ХХ ст., психологічна наука у другій половині ХІХ ст. (П.Д. Юркевич, О.А. Потебня, В.С. Соловійов, Л.М.Лопатін, М.Я.Грот, М.О.Лосський, С.Л.Франк, М.І.Владиславлев, О.І.Введенський, Д.М.Овсянико, Куликовський, Л.Й.Петражицький).

Експериментальна психологія XIX ст. (В.М.Бехтерев, М.М.Ланге, О.Ф.Лазурський, Г.І.Челпанов).

Культурно-гуманістична психологія в Україні. Видатні вчені та їх внесок у розвиток психологічної науки XX ст. (Г.С.Костюк, В.А.Роменець та ін.). Визначні постаті психологічної науки на початку III тисячоліття. Перспективи розвитку психології в Україні та за кордоном на початку III тисячоліття.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання. З навчальної дисципліни «Історія психології» передбачено:

- для денної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерії оцінювання успішності навчання

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Історія психології» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (з використанням семінарів; ситуації з альтернативними варіантами розв'язання, форуми, круглі

столи, панельна дискусія, самостійна робота (презентація, тематичний кросворд).

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)

Додаток 2 (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

..... **Лариса НАЛИВАЙКО**

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ**

Освітній ступінь: **молодший бакалавр**

Спеціальність: **053 Психологія**

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання: ДЕННА Обсяг 3,0 кредитів ЄКТС (90 годин).

Факультет соціально-психологічної освіти та управління

Курс 1 Група МБ-ПС-021

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота	
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Предмет історії психології.	12	4	2	2		8	
2	Розвиток психології до 19 ст.	12	4	2	2		8	
3	Розвиток психології як самостійної науки у XIX ст.	12	4	2	2		8	
4.	Зародження та становлення психологічних шкіл у XIX-XX ст.	12	4	2	2		8	
5.	Розвиток наукових шкіл до початку XX ст.	12	4	2	2		8	
6.	Розвиток психології у періоді з початку 20 ст. по 70 р.р. XX ст.	18	6	2	4		12	
7.	Розвиток психології в Україні.	12	4	2	2		8	
	Разом за семестр	90	30	14	16		60	
	Разом за навчальний рік	90	30	14	16		60	
	Форма підсумкового контролю	залік						

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології,
протокол від «23» серпня 2020 № 1.

**Т.в.о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

Тимофій ДЕМЧУК

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія психології

Освітній ступінь: **молодший бакалавр** Спеціальність : **053 Психологія**

на 2020/2021 навчальний рік

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Євдокімова О. О. Історія психології: навч. посіб. Харків : Константа, 2020. 320 с.
2. Махній М. М. Історія психології: навч. посіб. Київ : Видавничий Дім “Слово”, 2016. 472 с.
3. Роменець В. А. Історія психології Стародавнього світу і середніх віків : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2003. 415 с.
4. Роменець В. А. Історія психології епохи Відродження : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2008. 488 с.
5. Роменець В. А. Історія психології XVII століття : навч. посіб. Вища шк., 1990. – 365 с.
6. Роменець В. А. Історія психології епохи Просвітництва : навч. посіб. / В. А. Роменець. Київ : Вища шк., 2013. 568 с.
7. Роменець В. А. Історія психології XIX – початку XX століття : навч. посіб. / В. А. Роменець. Київ : Вища шк., 2005. 614 с.
8. Роменець В. А. Історія психології XX століття : навч. посіб. Київ : Либідь, 2008. 989 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://osvita.ua/school/psychology/> – osvita. ua.
2. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.
3. <http://management.com.ua>.
4. <http://www.google.com> – пошукова система Google.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології,
протокол від «23» серпня 2020 № 1.

**Т.в.о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

Тимофій ДЕМЧУК